

Prof. Hannu Lehtonen
Helsingin yliopisto, Ympäristötieteiden laitos
hannu.lehtonen@helsinki.fi

Asiantuntijalausunto kuhan kalastuksen järjestämisestä

Sopivimmasta kuhan alimitasta on Etelä-Suomessa kertynyt runsaasti tutkimuksiin perustuvia näyttöjä. Ne ovat osoittaneet varsin yhtäpitävästi, että kalastusasetuksen määräämä alin mitta (37 cm) on auttamatta liian pieni kuhakantojen kestävän käytön ja suurimman pysyvän tuoton kannalta. Kuhanaaraat saavuttavat sukukypsyyden useimmissa vesissä vasta 40-45 cm:n pituisina. Jos halutaan varmistaa, että kuhanaaraat pääsevät kutemaan ainakin kerran, tulee verkon minimisolmuvälin olla ainakin 50-55 mm ja alimitan 45 cm. Koska kuhan kasvu on melko nopeaa ja luonnollinen kuolevuus pieni, saavutetaan näillä muutoksilla myös huomattava saaliiden kilomääräinen kasvu.

Ensimmäistä kertaa kuteva kala ei kuitenkaan tuota yhtä laadukkaita ja elinkelpoisia jälkeläisiä kuin toistuvaiskutijat. Siksi tavoitteeksi tulisi asettaa kuhakanta, jossa on melko runsaasti myös kookkaita (yli 46-50 cm) emokaloja. Tämä vakauttaa kantaa ja sen kalastuskestävyyttä huomattavasti.

Edellisen kalastuslain muutoksen yhteydessä vuonna 1992 yhtenä tarkoituksena oli antaa kalastusalueille mahdollisuus harkita vesialuekohtaisesti sopivia rajoituksia. Eräillä Suomenlahden kalastusalueilla harkitaan kuhan alimitan nostamista 45 cm:iin ja verkkojen pienimmän sallitun solmuvälin 55 mm:iin. Saman suuntaisia päätöksiä on tehty jo monella muullakin kalastusalueella ja poikkeuksetta niistä saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä ja kuhasaalista kasvattavia.

Kari Saulamon pro gradu työssä (1998) saatujen tulosten perusteella Helsingin-Espoon merialueen kuhankalastuksen nykytilanne ei ole kannan kasvu- ja tuotantopotentialin kannalta optimaalisella tasolla. Sekä verkko- että uistinkalastajien kilomääräisiä saaliita on mahdollista lisätä nykyisestä tasosta. Esimerkiksi nostamalla verkkojen minimisolmuväli 70 mm:iin ja kuhan alamitta 46 senttiin kokonaissaaliit kasvaisivat tutkimuksessa käytetyn mallin mukaan lähes 50 %. Myös saaliskalojen keskipainot nousisivat yli kaksinkertaisiksi. Tämänkaltaisista muutoksista on olemassa useita muitakin tutkimustuloksia.

Kalastuksen säätelyssä sovelletaan yleisesti ns. varovaisuusperiaatetta: mitä epävarmempia tai puutteellisempia tiedot kalakannoista ovat, sitä varovaisempaa pyynnin tulisi olla. Kuhan lisääntyminen on onnistunut 2000-luvulla kutuaikaisesta kalastuksesta huolimatta, mistä on kiittäminen lukuisia lämpimiä ja lisääntymisen kannalta suotuisia kesiä. Jos tilanne muuttuu, saattaa kalastus verottaa liiaksi kutevia tai mätiä vartioivia emokaloja ja aiheuttaa kuhakantojen pienenemisen. Esimerkin samanlaisesta tarjoaa 1950-luvulla tapahtunut lievä viileneminen ja samanaikainen voimakas kalastustehon kasvu nailonverkkojen tultua markkinoille. Kuha katosi lukuisista suomalaisista järvistä.

Kuhan alamitan nostaminen 45 cm:iin ja verkkojen 55-60 mm:n minimisolmuväli yhdistettynä rauhoitusajan palauttamiseen lisääntymisajaksi on suositeltavaa koko Suomenlahden alueella. Näin toimimalla mahdollistetaan hyvät ja suhteellisen tasaiset kuhasaaliit pitkällä aikavälillä sekä pienennetään merkittävästi riskiä kuhakannan taantumiselle.

Kuhan erikoinen lisääntymiskäyttäytyminen on huomionarvoinen seikka kalastuksen säätelyä pohdittaessa. Jos mätiä vartioiva kala pyydystetään pois, miten käy mädille? Tuhoutuuko se ja mitä vaikutuksia tällä on lisääntymistulokselle voimakkaasti kalastetuissa vesissä? Montako pesää tarvitaan poikastarpeen tyydyttämiseen? Mätiä vartioivien kuhien pyydystäminen esimerkiksi jigeillä on ollut paikoin erittäin tuloksekasta.

Eräiltä tahoilta on usein esitetty kuhakantojen vähenemisen syyksi runsastunutta merimetsä- ja harmaaohjelajekantaa. Tutkimukset eivät ole kuitenkaan puoltaneet tätä näkemystä. Kummankin lajin ravinnossa on kuhia jossain määrin. Verrattuna kalastuksen aiheuttamaan kuolevuuteen näiden kalansyöjälajien merkitys jää pieneksi. Hylkeet ja merimetsät saalistavat aina runsaimpia ja helpoimmin saatavilla olevia lajeja, kuten silakkaa, kivinilkkää, ahventa ja särkeä. Syötyjen lajien yksilömäärä riippuu kunkin saalislajin tiheydestä. On myös otettava huomioon, että petojen saaliiksi jäävät helpoimmin heikot ja hidaskasvuiset yksilöt. Valikoiva kalastus ottaa sen sijaan nopeakasvuisia ja aktiivisia yksilöitä ja on kuhakannan kannalta epäterveempää kuin petojen saalistus. Voimakkaan kalastuspaineen vallitessa vahvimmat ja nopeakasvuisimmat kalat eivät pääsevät lisääntymään. Hylkeiden ja merimetsöjen saalistuksella on päinvastainen vaikutus.

Edellä mainitun perusteella voin suositella kuhan alamitan ja verkkojen pienimpien solmuvälien nostamista ja varovaisuusperiaatteen mukaista rauhoitusajan palauttamista ainakin kesäkuun ajaksi.

Helsingissä 2.4.2013

Hannu Lehtonen
Kalataloustieteen professori